

Frits Clausens tale ved konfirmationsfest

Taler

Frits Clausen
Formand for Danmarks
Nationalsocialistiske
Arbejderparti

Dato

4. april 1937

Sted

Gimlinge

I saa at sige alle danske Sogne findes der en Vej, som kaldes Kirkevejen. Jeg husker endnu, hvorledes jeg som Barn for første Gang blev stillet overfor dette Begreb, idet jeg havde lagt Mærke til, hvorledes man ved en Begravelse i min Fødeby var draget en lang Omvej fra Hjemmet til Kirkegaarden. Paa mit Spørgsmaal om, hvorfor man ikke gik den korteste Vej, fik jeg det Svar, at man ved en saadan Lejlighed skulde følge Kirkevejen uden Hensyn til, om der fandtes nogen kortere eller bedre Vej. I den Egn, hvor jeg nu lever, har jeg set det samme, og jeg har særligt lagt Mærke til, at man fra en mindre Bebyggelse i Udkanten af vort Nabsogn endnu benytter en gammel Kirkevej, som næsten er helt udslettet, fordi den kun benyttes ved de faa Lig- og Brudéfærd, der udgaar fra denne lille Bebyggelse.

Vor Tid er jo stor i Vejbygning og den har skabt Veje, der er langt bedre at færdes paa end de gamle Kirkeveje er eller nogensinde har været det. Svingene er liget ud, Stigninger og Fald er jævnet og Vejbanen er baade bred og fast, selv om der paa visse Steder kan være "Bløde Rabatter" ved Siderne, fordi de moderne Veje gaar over baade Eng og Mose. De gaar den korteste Vej til Maalet. Det er baade let og hurtigt at færdes paa dem, selv om det ikke kan nægtes, at der sker en hel Del Uheld under Færdslen, fordi Farten er sat op og Agtpaagivenheden sat ned.

Det vilde være langt mere "praktisk" og saaledes i fuld Overensstemmelse med vor Tids Krav, om man de Steder, hvor man endnu benytter den gamle Kirkevej, vilde gaa over til helt at benytte de moderne Veje baade ved Begravelser og Bryllupper. De nye og brede Veje fører rigtignok ikke altid hen til Kirken, da de er anlagt efter Færdsdens Krav, men selv om man skulde benytte den gamle Vej det sidste lille Stykke, saa vilde det alligevel have sine "rent praktiske Fordele" helt at gaa over til at bruge vor Tids nye og brede Veje. Man kunde spare en

Mængde Tid ved Begravelserne, hvor det jo alligevel ofte kniber med at være borte fra Forretningen og Bedriften, og man kan skyde en let og bekvem Genvej ved Brylluppet og naa hurtigere frem til Brudeskamlen ved at gaa bort fra den snævre og efter vor Tids Krav alt for lange Vej, som vore Forfædre drog ved deres Højtidsfærd.

Vor Tid er jo godt paa Vej til helt at lægge Færdslen om til dens egne Veje, men vi kan da endnu spore den gamle Kirkevej. Vi kan, hvis vi vil, endnu finde den Vej, vore Fædre gik ved Livets Højtidsfester. Den gik fra Hjemmet til Kirken, fra den enkelte By eller Bebyggelse til det samlende Sogn. Den Vej gik vore Forfædre, da de stiftede Hjem, da de blev Mand og Hustru; det var den første Vej, vort Folks unge Mødre gik og det var den Vej, man bar de smaa Børn, naar de i Daaben skulde kaldes op ved Navn og signes til et Liv i Tro. Man spurgte dem ikke, hvad de vilde hedde og hvad de vilde tro paa. Man bar dem ad den gamle Kirkevej til Sognets Kirke, hvor de blev opkaldt efter deres Slægt og hvor Faddere af denne Slægt stod frem for Menigheden for paa Barnets Vegne at svare paa, hvad det vilde tro og leve paa.

For godt 300 Aar siden (1636) blev der her i Danmark indført en ny Kirkefærd for de Unge, i hvem de Kræfter begynder at spire frem, der fører dem bort fra Barndomshjemmet og Forældrene og ud i den Livsperiode, hvor de selvansvarlige skal færdes i en større Verden, end den, Barndomshjemmet var. Der blev indført en kirkelig Højtidsfærd, hvor den danske Ungdom som selvansvarlige Mænd og Kvinder ud fra deres egen Overbevisning skulde bekræfte den Tro, de fik af deres Slægt og som de blev signet til i deres Sogns Kirke. Inden de fra Barndomshjemmet gik ud i Verdenen for paa egen Haand at give sig i Kast med denne, gik de sammen med Forældrene og Faddere til Kirken, hvor de overfør hele deres Slægt og hele Menigheden vedkendte sig den Tro, som lærer, at Gud fra Evigheden og Uendeligheden traadte ind i Tiden og Rummet ved at lade sig føde som et Menneske.

Jeg ved ikke, om det altid har været Skik herhjemme at fejre Konfirmation baade om Foraaret og om Efteraaret, men indtil Genforeningen kendte vi i Sønderjylland kun til Konfirmation om Foraaret, og jeg synes, at der ligger en smuk Lignelse i, at man har henlagt denne Kirkefærd til den Tid af Aaret, som kendetegnes ved de stærke Foraarsstorme og Vaarkræfternes stærke spirende Brydninger, som ogsaa genspejler sig i den Ungdoms Sind, der selvstændigt og selvansvarlig skal bane sig Vej mod en klar, lys og blomstrende Sommer.

Vor Tid har dog lært Ungdommen, at man ogsaa kan skyde Genvej ud i Livet, at man kan gaa andre og mere praktiske Veje end dem, vort Folks forudgaaende Slægter har traadt og banet. Vi har idag foruden den kirkelige Konfirmation ogsaa en saakaldt "borgerlig" form for Konfirmation. Tilfældet har villet, at vi just i Formiddags gennem Radioudsendelsen havde Lejlighed til at overvære en saadan. Det var den fhv. Statsminister og Justitsminister, nuværende Landstingsformand Zahle, der talte til de Unge. Det eneste Raad, han gav Ungdommen med ud i Livet, var, at den skulde stræbe efter at blive klog og dygtig.

Det Raad behøver man saamænd ikke at give dansk Ungdom ved nogen særlig Højtidsfest, og allermindst behøver man at fremhæve det overfor vor Tids Ungdom. Den ved maasko bedre end nogen anden Tids Unge, hvilke store Krav, Livet stiller til dens Kunnen og dens Viden; men hvad den maaske ikke ved og hvad den derfor burde have haft at vide, er, at Haandelag og Forstand ikke er nok til at leve Livet paa, men at det er rene Selvfølgeligheder, hvad Dagliglivets Arbejde og Opgaver ret hurtigt vil overbevise den om. Der skal mere end Forstand og Haandelag til for at løse Livets Opgaver. Det vidste den Ungdom, der vilde vedkende sig sine Fædres Tro og som derfor, inden den gik ud til Arbejdet, gik den gamle Kirkevej, som førte den op over de Marker, den skulde pløje, forbi de Skoler og Værksteder, hvor den skulde lære, til den Kirke, hvor den ved at vedkende sig Folkets Tro, vilde styrke sig i denne og i Viljen til at leve i den, inden den gik ud til Gerningen.

Endnu har den saakaldte "borgerlige Konfirmation" jo ikke faaet nogen særlig stor Tilslutning, endnu gaar den største Del af Danmarks Ungdom den Vej, dens Slægt har banet og traadt. Men gør den det af indre Trang eller gør den det kun, fordi det er blevet en tom og livløs Tradition?

Jeg skal ikke prøve paa at besvare dette Spørgsmaal; men jeg ved, at der er stærke Kræfter i Gang, der søger at faa Ungdommen bort fra den Vej, der fører fra Barndomshjemmet til Kirken og fra Kirken ud til Arbejdspladsen, fra Oprindelsen til Tro og fra Tro til Gerning. Vor Tids Materialisme søger at forlede Ungdommen til at fornægte Troen, og vor Tids Liberalisme søger at overbevise den om, at den ikke skal sætte sine Spor i den Vej, dens Slægt og dens Folk har traadt, men at den skal gaa sin egen Vej, ikke mod et Fællesmaal, men mod et eget særligt Maal.

Vel kan der paa særlige Højtidsdage endnu være Færdsel paa de gamle Kirkeveje, men til daglig er der ingen stærk Færdsel mod de gamle Kirker og der er ingen Trængsel i dem. Der vokser Græs paa den gamle Kirkevej, og den trues med helt at slettes ud.

Og spørger vi efter Grunden til dette, da kan vi uden Betænkning henvise til hele vor Tids liberalistiske og materialistiske Livsindstilling. Man har, som Zahle har gjort det i Dag, lært os, at vi kan undvære Kirken, naar blot vi har Skolen, at vi ikke behøver at tro, naar blot vi har Kundskaberne i Orden. Man har derved lokket os bort fra den gamle Kirkevej og ud paa Nutidens nye og moderne Veje gennem Livet.

Men vor Tid er ikke blot blevet lokket bort fra den gamle Kirkevej, den er ogsaa bleven stødt bort fra den, eller den er løbet vild paa den tilgroede Vej.

Hvor stærkt et Tag den materialistiske Liberalisme end har i vor Tid, saa har den dog ikke helt kunnet dræbe vort Folks Længsel efter Tro. Hvor hurtig og let, man end kan færdes ad vor Tids nye Veje, saa er der dog stadig nogle, der søger bort fra deres Uro og Fart, ind paa de gamle, smalle, stille og sikre Veje, hvor der ikke blot er vokset Græs op paa Vejbanen, men hvor der ogsaa vokser Blomster i Hegnet eller ved den Grøftekant, der ikke er langt saa farlig som den bløde Rabat, hvis Pløre, man først opdager, naar man sidder dybt i den.

Der er en voksende Længsel i vort Folk efter Hvile i Tidens hastige Hart, efter Stilhed i Tidens heftige Uro, efter Skønhed i Tidens kolde Konstruktion, efter Tro i Tidens store Viden. Denne Længsel efter Tro og aandelige Værdier har ogsaa faaet mange til at søge tilbage til den gamle Kirkevej. Mange af disse ærligt søgende Sjæle fandt den dog ikke og endte i Stedet for i de mange forvirrede Sekter, der driver deres Spil med dem, der kom ud i Vildredet. Andre fandt Vejen, men fandt ikke Kirken. Den var borte, der var bygget flere forskellige Kirker, Missions huse og Forsamlingshuse af dens Stene. Andre fandt Kirken, men da de vilde gaa ind i den, saa de, at den var baade tom og mørk og kold. Den var der kun i dens ydre Form og derfor søgte de igen bort fra den.

Det er ikke uretfærdigt, at give Kirken og dens Præster deres store Del af Skylden for de forvirrede og ødelæggende Tilstande, der hersker i Dag. Kirken er blevet til Konfession og Præsten, der før i Tiden var hele Sognets myndige Raadgiver

og aandelige Hjælper, er blevet kirkelig Embedsmand, en Slags aandelig Centralbestyrer, ja, næsten en helt aandelig Automatcentral, der end ikke formaar at aflytte en eneste Røst i Sognet. Han har trukket sig tilbage til sit Studereværelse, hvor han sidder fordybet i tykke Bøger om kirkelig Politik og aandelig Polemik, medens Livet gaar sin Gang ude omkring ham og hans lille og snævre Verden. Saadan har Kirken paa alle Omraader trukket sig tilbage fra Folkets Liv. Den er blevet til en selvstændig Institution, der er tilfreds med at kunne udvirke et Politiforbud mod, at Karusellerne kører i den Tid, hvor dens lille faste Kreds af Medlemmer samles til Gudstjeneste indenfor Kredsen.

Der er dog talt og skrevet nok om Kirkens Mangler og Evneløshed i vor Tid, og Spørgsmaalet drejer sig derfor ikke om, hvad der er galt, men om hvorledes det kan ændres.

Her er det, at vi Nationalsocialister tilbyder Kirken vor Hjælp.

"Men I er da ikke noget kirkeligt Parti!" siger man saa til os. "I vil jo afskaffe Religionen" fortsætter man, og som sidste Argument imod os paastaar man, at vi igen vil indføre Troen paa de gamle Guder som Odin, Thor og hvad de alle hedder.

Lad mig til disse hyppigt anvendte Angreb først sige, at det er rigtigt, naar man hævder, at vi ikke er noget kirkeligt Parti eller en ny kirkelig Retning. Vi er overhovedet ikke noget Parti i den Forstand, men vi er en national og socialistisk Organisation, hvis Opgave er at rejse en Bevægelse i det danske Folk, der kan føre det til Samling og derfra til en Genrejsning af dets ødelagte Værdier. Ud fra dette Grundlag er det, vi "tilbyder Kirken vor Støtte i dens Kamp for et kristent, dansk Folk."

Vi kan ikke hjælpe Kirken ved at tage Stilling for eller imod den ene eller den anden kirkelige Retning, der virker splittende og forvirrende i vor Tid. Vi kan selvfølgelig langt mindre gøre det ved at prøve at danne en ny saadant Retning. Bortset fra hvor formaalsløst, ja skadeligt et saadant Forsøg vilde være, vilde det ligge udenfor vor Rækkevide baade hvad Vilje og Evner angaar. Vi kan ikke hjælpe Kirken ved at stille den Forstandskræfter til Raadighed, hvorved den kunde udbygge eller forandre dens Dogmer eller Ritual. Vi kan heller ikke stille Penge eller arkitektoniske Impulser til Raadighed, saa den kan bygge nye og smukke Kirker rundt om i Landet; men vi tror, at vi kan yde vort Bidrag ved at

give den det, der er mere værdifuldt end alt det andet, hvor vigtigt det end alt kan være. Vi tror, at den Bevægelse, vi samles om, kan være med til at skaffe „levende Stene“ til en „levende“ Kirke. Vi tror, at der af den Kamp, vi fører for en Genrejsning af vort Folk, ogsaa vil vokse en stærk Længsel efter Tro frem i dette Folk. Denne Tro vil saa igen frembringe de Forstands- og Byggekræfter, som skal til for at vort Folk kan rejse sin synkende Kirke.

Vi tror ikke, der gives nogen anden Vej. Troen maa vokse frem af Livet og, hvor langt den menneskelig Forstand end rækker i vor Tid, saa kan man dog endnu ikke skabe nyt Liv ad Forstandens Vej. Fordi vi tror paa denne uadskillelige Forbindelse mellem Liv og Tro er det ogsaa med Urette, man beskylder os for at ville afskaffe Religionen.

Ordet Religion stammer fra det latinske Begreb "religare," som betyder forbinde og forene Mennesket med Gud, Sjælen med sit Ophav. Det er jo just en saadan Forening, Mennesket længes efter i Dag. Det længes ud af vor Tids Splittelse, ud af de mange moderne Komplekser til Samling, bort fra de mange Konflikter til Klarhed, bort fra Tvivlen til Tro.

Det vilde jo være fuldkommen latterligt, om vi Nationalsocialister saa vilde tilbyde vor Hjælp til Løsningen af Nutidens Konflikter ved at indføre de gamle Guder som Thor og Odin. som vort Folk har vendt sig bort fra for længe siden. Hvem kunde vi i vore Dage faa til at tro, at f. Eks. Tordenvejet skyldes, at Thor kaster sin Hammer hen over Skytæppet? Nej, disse gamle Guder er døde, fordi vort Folk fik en mere sand Erkendelse af Livet og Tilværelsen end den Natursymbolik, de var Udtryk for. De døde efter vor folkelige Overlevering, fordi Odin som Rettens øverste Vogter svigtede et Løfte, fordi de kom i Uoverensstemmelse med deres eget Væsen. De gik til Grunde, fordi Bastarden Loke drev sit Spil med dem.

Men selv om vi ikke længere tror paa Odin og Thor, Saa anerkender vi dog, at de en Gang har været levende Udtryk for vort Folks Tro. Som et saadant Udtryk fornægter vi dem ikke. Vi indskrænker os ikke til kun at anerkende vort Folks Liv indenfor en nærmere afgrænset Periode i Historien, men vi anerkender det fra dets første Oprindelse, fra dets første Opvaagnen som Folk. Og gennem hvilke Former vort Folks Liv gennem Tiderne end har faaet Udtryk, saa fornægter vi dem ikke. Vi sætter os ikke letfærdigt ud over nogen Tro eller Livsform, som Slægtled af vort Folk har levet efter og som de er døde paa.

Vi ser som Nationalsocialister paa vort Folk som en organisk, en levende Enhed, og paa samme Maade ser vi paa vort Folks Liv. Og ved at søge ind til denne Helhed, kommer vi ikke kun tilbage til de gamle Guder som Odin og Thor, men vi kommer helt tilbage til vort Folks allerførste ubevidste Erkendelse af Livet i vore allerældste Sagn, Myter, Heltekvad og Vers. Som det lille Barn af vort Folk idag bliver baaret frem til Daaben, saadan blev vort Folk i sin første ubevidste Tilværelse baaret frem til den gamle Gudehøj af den evige Kraft, det evige Higen og Søgen efter Erkendelse, der gennem alle Tider har præget vor nordiske Folkesjæl. Det er denne Kraft, der byggede Kirken paa den gamle Offerplads. Det er den samme Kraft, der besjælede alle de Aandshøvdinge, der som Stormænd rager frem i vor Historie fra Absalon til Kirkegaard og Grundtvig.

Det er denne Kraft, vort Folk mangler i Dag, og det er denne Kraft, vi Nationalsocialister vil vække, fordi det er den eneste Kraft, der kan holde vort Folk oppe og derfor ogsaa den eneste Kraft, der kan bevare og værne om den Tro, som vort Folk modtog gennem den.

Her i denne Sal hænger det smukke og hæderskronede, men ogsaa af vor Tids marxistiske Ungdom nedtrampede tilgrisede Symbol, som vort Folk har samlet sig om gennem de næsten tusind Aar, vort gamle Dannebrog. Det er omgivet af Flag, som bærer vor Bevægelses Symbol i vort Folks Farver. Kun gennem Hagekorset, gennem Erkendelsen af vort nordiske Blod, kan vi samles til et dansk Folk. Kun gennem vort sunde og stærke nordiske Blod, kan vort Folk faa den Kraft at hæve gamle Dannebrog saa højt, at vi kan sejre under det, som det blev forjættet os i den smukke Myte om Flaget: "som faldt fra Himlen ned."

Vor Tids kloge Folk kan ikke nøjes med denne Myte. De skal prøve at finde en Forklaring paa, hvorledes det kan være gaaet "helt naturligt" til, at Flaget faldt ned fra Himlen. Saa vidt jeg ved, strides man endog om forskellige Forklaringsmetoder. Vi lader de kloge Hoveder strides og blander os ikke i Diskussionen. Vi tror paa Fortællingen om Dannebrog, som faldt fra Himlen ned. Vel tror vi ikke, at en eller anden venlig Vor Herre har ladet fremstille et Dannebrog af et eller andet Stof og efter et eller andet Maal, som han saa paa et bestemt Tidspunkt under Hensyntagen til Vindstyrke og Vindretning har ladet dale ned over vore kæmpende Forfædre, men vi tror paa den Forjættelse, som fik sit Udtryk ved denne Begivenhed, paa Forjættelsen om Liv og Sejr, naar vi

Danske værner om de Kræfter, Himlen gav os, de idealistiske Kræfter, der samler os som Folk.

Gennem disse Kræfter vil vort Folk ogsaa igen kunne samles i en fast og sikker Livsanskuelse, der forener vor Tids Viden med vor Tids Længsel efter Tro, i en religiøs Erkendelse, der lader os føle Gud "hver Gang vort Hjerter banker af hellig Lyst," men der ogsaa lader os høre ham "i vore bedste Tanker som evig Røst."

Men vil vi naa frem til en saadan Erkendelse, da maa vi søge tilbage til den gamle Kirkevej, der førte fra Hjemmet til Kirken, fra Bygd til Sogn og fra Kirken tilbage til Hjemmet og ud i Verden. Vi maa søge tilbage til den Vej, der fører fra Tro til Daad.

Vor Tid søger ikke efter denne Vej, selv om der gaar en stille Længsel efter den igennem større og større Kredse af vort Folk. Vor Tid vil ud over de høje Bjerge, hvor man kan boltre sig frit, men hvorfra man ogsaa kan falde dybt, saa man kommer fortumlet eller maaske saaret eller dødeligt kvæstet ned igen med brækkede Vinger, saa man ikke kan løfte sig mere. Der skal stærke Vinger og stærke Hjerter til den høje Flugt ud over de høje Fjælde, men Vingerne vokser ikke i Luften. Fra Jorden maa Flugten begynde.

Den Vej, vor Tid maa gaa i dens Længsel efter Højderne, er Vejen „bag om Bakkerne“ som Thorkild Gravlund udtrykker det. Derfra maa vi finde Vejen opad til den gamle Kirke, hvorfra vi med fast Grund under Fødderne kan se ud over Verden og op imod den høje Himmelbue, der hvælver sig over det skønne Land med Dal og Bakker fagre, hvorfra vor Verden gaar. Der gives ingen anden Vej for os Danske og der har for vort Folk aldrig været nogen anden Vej – over de høje Fjælde.

Kilde

Clausen, Frits. (1937): Hvad vil Danmarks National Socialistiske Parti?: Otte taler om D. N. S. A. P.s Program. Aabenraa: D. N. S. A. P.s Forlag. 75-82.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Festtale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/frits-clausens-tale-ved-en-konfirmationsfest>